

ĐỔI MỚI VÀ NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG THỰC TẬP TỐT NGHIỆP CỦA SINH VIÊN NGÀNH KẾ TOÁN - KIỂM TOÁN Ở HUBT

*Đoàn Văn Khánh **

Tóm tắt: Việc thực tập tốt nghiệp là giai đoạn quan trọng, giúp sinh viên Kế toán, Kiểm toán củng cố kiến thức và tích lũy kinh nghiệm thực tế. Tuy nhiên, chất lượng thực tập còn nhiều hạn chế do sinh viên thiếu chủ động, sao chép và sự phối hợp đồng bộ giữa nhà trường và cơ sở thực tập. Để nâng cao hiệu quả, cần thực hiện các giải pháp đồng bộ. Nhà trường cần đổi mới chương trình, tăng cường quản lý và hợp tác chặt chẽ với cơ sở thực tập. Sinh viên phải chủ động, tích cực học hỏi. Về phía cơ sở thực tập, cần tích cực hợp tác và hỗ trợ sinh viên, coi đó là trách nhiệm xã hội và cơ hội tìm kiếm nhân tài.

Từ khóa: Kế toán, kiểm toán, tốt nghiệp, thực tập, kỹ năng, hợp tác.

Summary: Graduation internship is an important stage, helping Accounting and Auditing students consolidate knowledge and accumulate practical experience. However, the quality of internship is still limited due to students' lack of initiative, copying and synchronous coordination between the school and the internship facility. To improve efficiency, it is necessary to implement synchronous solutions. Schools need to innovate programs, strengthen management and cooperate closely with internship facilities. Students must be proactive and actively learn. On the part of internship facilities, they need to actively cooperate and support students, considering it a social responsibility and an opportunity to find talent.

Keywords: Accounting, auditing, graduation, internship, skills, collaboration.

1. Đặt vấn đề

Thực tập tốt nghiệp là một giai đoạn thiết yếu trong chương trình đào tạo, giúp sinh viên củng cố kiến thức đã học và rèn luyện kỹ năng thực tế. Hoạt động này không chỉ xây dựng mối liên kết giữa nhà trường và cơ sở thực tập mà còn bồi dưỡng cho sinh viên lòng yêu nghề và năng lực làm việc hiệu quả sau này.

Lợi ích cụ thể cho sinh viên là thông qua thực tập, họ có cơ hội tiếp cận môi trường làm việc thực tế, áp dụng lý thuyết

vào việc quan sát, tổng hợp và giải quyết các vấn đề phát sinh tại cơ sở thực tập. Từ đó, họ có thể nâng cao năng lực nghiên cứu khoa học và thực hành chuyên môn.

Đối với sinh viên kế toán, thực tập giúp đi sâu vào hệ thống kế toán, cả kế toán tài chính và kế toán quản trị. Họ có thể phân tích báo cáo tài chính và đề xuất giải pháp cải thiện các tồn tại của đơn vị;

Đối với sinh viên kiểm toán, được tìm hiểu về tổ chức công tác kiểm toán (độc lập, Nhà nước, nội bộ), phân tích

.....
* Thạc sĩ, Khoa Kế toán,
Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội.

hoạt động kiểm toán và đề xuất các kiến nghị để nâng cao chất lượng công việc.

Thực trạng sinh viên ra trường khó tìm việc làm do thiếu kinh nghiệm và kỹ năng chuyên môn đang là một vấn đề lớn trên thị trường lao động Việt Nam. Việc đổi mới và nâng cao chất lượng thực tập cho sinh viên, đặc biệt là sinh viên ngành Kế toán và Kiểm toán, là một giải pháp cấp thiết. Mục tiêu là trang bị cho họ những kiến thức và kỹ năng cần thiết, giúp họ đáp ứng tốt yêu cầu của thị trường lao động hiện đại ngay khi ra trường.

2. Thực trạng chất lượng thực tập của sinh viên ngành kế toán, kiểm toán tại HUBT

Thực tập tốt nghiệp là một giai đoạn quan trọng trong quá trình đào tạo, giúp sinh viên củng cố kiến thức và rèn luyện kỹ năng thực tế. Tại Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội (HUBT), sinh viên ngành kế toán, kiểm toán bắt đầu kỳ thực tập kéo dài 8 tuần vào học kỳ 8. Đây là học phần tương đương 10 tín chỉ, mang lại cơ hội quý báu để sinh viên làm quen với môi trường làm việc, nâng cao kỹ năng mềm và khả năng nghiên cứu khoa học.

Tuy nhiên, trên thực tế, chất lượng của kỳ thực tập này vẫn còn nhiều hạn chế và chưa đáp ứng được kỳ vọng. Những vấn đề tồn tại như sau:

- Nhiều sinh viên không đến cơ sở thực tập, mà chỉ xin chữ ký, hoặc nếu có đến, thì chỉ làm những việc đơn giản, như dọn dẹp, photo tài liệu. Tâm lý “chỉ cần có bằng” hoặc sự e ngại đã khiến họ không chủ động tiếp cận công việc, dẫn đến hiệu quả thực tập thấp.

- Tình trạng sao chép báo cáo và khóa luận tốt nghiệp diễn ra khá phổ biến. Một số sinh viên không được cơ sở thực tập tin tưởng giao việc, chỉ được cung cấp số liệu hời hợt hoặc thậm chí tự tạo ra số liệu để hoàn thành báo cáo và khóa luận tốt nghiệp.

- Mặc dù điểm số là yếu tố quan trọng đối với sinh viên, nhưng nó không thể hiện được chất lượng thực tập thực tế, gây ra sự bất cập cần được khắc phục.

Những vấn đề trên cho thấy sự thiếu tính chủ động từ phía sinh viên, làm giảm hiệu quả của kỳ thực tập và ảnh hưởng đến năng lực làm việc sau này. Việc khắc phục những tồn tại này là cần thiết để nâng cao chất lượng đào tạo và giúp sinh viên sẵn sàng hơn cho thị trường lao động.

3. Các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng thực tập của sinh viên kế toán, kiểm toán

Chất lượng kỳ thực tập của sinh viên ngành Kế toán, Kiểm toán bị chi phối bởi nhiều yếu tố, có thể phân thành ba nhóm chính: từ sinh viên, từ cơ sở thực tập và từ nhà trường, khoa, giảng viên hướng dẫn.

3.1. Các yếu tố từ phía sinh viên

Phần lớn sinh viên kế toán, kiểm toán thực tập tại các công ty quy mô nhỏ và vừa. Hạn chế lớn nhất của họ là thiếu kinh nghiệm làm việc chuyên môn và gặp khó khăn trong việc tiếp cận các hoạt động thực tế. Ngoài ra, nhiều sinh viên còn thiếu các kỹ năng mềm cần thiết, dẫn đến việc không chủ động tìm hiểu, giải quyết vấn đề và thiếu tác phong làm việc chuyên nghiệp.

3.2. Các yếu tố từ phía cơ sở thực tập

Nhiều cơ sở thực tập tiếp nhận sinh viên thực tập chỉ vì các mối quan hệ xã hội, dẫn đến thiếu trách nhiệm trong việc hướng dẫn và tạo điều kiện làm việc. Các cơ sở thực tập thường ngại việc sinh viên làm hỏng máy móc, sợ lộ bí mật kinh doanh và không đánh giá cao năng lực của thực tập sinh. Hơn nữa, họ cũng phải dành thời gian cử người hướng dẫn, điều này ảnh hưởng đến công việc chung. Một số cơ sở thực tập chưa thấy được trách nhiệm xã hội của mình trong việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao.

3.3. Các yếu tố từ phía nhà trường, khoa, giảng viên hướng dẫn

Nhà trường đã xây dựng kế hoạch thực tập rõ ràng. Tuy nhiên, sự phối hợp giữa nhà trường, khoa và các cơ sở thực tập vẫn chưa chặt chẽ. Việc thiếu cơ chế quản lý và đánh giá kết quả thực tập hiệu quả đã làm giảm trách nhiệm của các cơ sở thực tập. Cách đánh giá chủ yếu dựa trên điểm báo cáo và khóa luận tốt nghiệp chưa đủ sức thúc đẩy sinh viên tích cực tìm hiểu công việc thực tế tại đơn vị.

4. Thuận lợi và khó khăn trong việc nâng cao hiệu quả chương trình thực tập tốt nghiệp

Việc nâng cao chất lượng chương trình thực tập tốt nghiệp cho sinh viên kế toán, kiểm toán đang đối mặt với cả những yếu tố thuận lợi và khó khăn.

4.1. Thuận lợi

- Nền kinh tế đang phát triển tạo ra nhu cầu đa dạng về nguồn nhân lực. Sự cạnh tranh giữa các doanh nghiệp thúc đẩy họ quan tâm hơn đến việc tìm kiếm

và bồi dưỡng nhân tài, coi sinh viên sắp tốt nghiệp là một mục tiêu tiềm năng;

- Nhiều cơ sở thực tập chủ động theo dõi và đánh giá sinh viên thực tập, đồng thời đưa ra những kiến nghị hữu ích giúp nhà trường cải thiện chương trình đào tạo theo hướng thực tiễn hơn;

- Hầu hết sinh viên đều nhận thức được tầm quan trọng của kỳ thực tập. Họ sẵn sàng nỗ lực để học hỏi kinh nghiệm, xây dựng các mối quan hệ và làm quen với môi trường làm việc chuyên nghiệp.

4.2. Khó khăn

- Các chương trình thực tập hiện nay chủ yếu tập trung ở các doanh nghiệp ngoài quốc doanh. Các cơ quan nhà nước, dù có nhu cầu tuyển dụng lớn, lại chưa xây dựng các chương trình thực tập tương tự;

- Nhà trường gặp nhiều trở ngại trong việc đánh giá chính xác kết quả thực tập của sinh viên. Nhiều cơ sở thực tập không có đủ thời gian và sự tận tâm để cung cấp phản hồi chi tiết, khiến việc đánh giá trở nên thiếu khách quan và không hiệu quả.

5. Các giải pháp nâng cao hiệu quả thực tập tốt nghiệp

Để nâng cao hiệu quả chương trình thực tập tốt nghiệp, cần có sự phối hợp đồng bộ và chặt chẽ giữa nhà trường, khoa, giảng viên hướng dẫn, sinh viên và cơ sở thực tập.

5.1. Đối với nhà trường, khoa và giảng viên hướng dẫn

Nhà trường, khoa và giảng viên hướng dẫn có vai trò nòng cốt trong việc định hướng và quản lý quá trình thực tập của sinh viên.

Một là, tăng cường quản lý và đánh giá:

- Tổ chức các buổi định hướng để sinh viên hiểu rõ tầm quan trọng của việc thực tập nghiêm túc, loại bỏ tư tưởng “thực tập trên giấy” hay sao chép khóa luận;

- Đưa ra thời gian biểu nghiêm ngặt cho việc nộp nhật ký, đề cương và báo cáo. Áp dụng các hình thức xử phạt thích đáng đối với những trường hợp vi phạm hoặc sao chép;

- Xây dựng quy trình đánh giá kết quả thực tập chặt chẽ, đề cao nguyên tắc độc lập giữa giảng viên hướng dẫn, phản biện và chấm điểm.

Hai là, đổi mới chương trình đào tạo và cơ sở vật chất:

- Tăng các học phần thực hành sử dụng phần mềm kế toán, kiểm toán chuyên dụng;

- Tạo mô hình thực tập ảo ngay tại trường để sinh viên làm quen với các nghiệp vụ kế toán thực tế;

- Đảm bảo chương trình đào tạo luôn gắn liền với thực tiễn nghề nghiệp để sinh viên không cảm thấy ngỡ ngàng khi đi thực tập.

Ba là, xây dựng mối liên kết với cơ sở thực tập:

- Xây dựng và duy trì mối quan hệ chiến lược với các doanh nghiệp, công ty kiểm toán để đảm bảo sinh viên có nơi thực tập chất lượng;

- Không nên “khoán trắng” cho doanh nghiệp. Giảng viên hướng dẫn cần liên hệ thường xuyên với cơ sở thực tập để nắm bắt tình hình của sinh viên, đồng thời can thiệp kịp thời khi cần;

- Tổ chức các hội thảo, bảng hỏi để thu thập ý kiến từ cơ sở thực tập, từ đó

điều chỉnh chương trình đào tạo phù hợp với nhu cầu của thị trường.

5.2. Đối với sinh viên

Sinh viên cần chủ động và chuyên nghiệp để tận dụng tối đa cơ hội thực tập.

Một là, tích cực trau dồi kiến thức chuyên môn, tìm hiểu trước về công ty và các yêu cầu của báo cáo thực tập để không bị động.

Hai là, tích cực và ham học hỏi:

- Chú ý quan sát cách các đồng nghiệp làm việc, giao tiếp để nắm bắt văn hóa công sở và các quy trình nghiệp vụ;

- Tìm một người có kinh nghiệm để hướng dẫn, giải đáp thắc mắc và hỗ trợ trong quá trình thực tập. Chủ động đề xuất giúp đỡ để thể hiện sự nhiệt tình.

Ba là, thái độ chuyên nghiệp:

- Sẵn sàng làm những công việc nhỏ nhất, thể hiện sự nhiệt tình và nỗ lực. Làm tốt những nhiệm vụ được giao để chứng minh năng lực;

- Luôn đi làm đúng giờ, tập trung vào công việc và giữ thái độ chuyên nghiệp để tạo ấn tượng tốt và mở ra cơ hội việc làm trong tương lai.

5.3. Đối với cơ sở thực tập

Cơ sở thực tập cần đóng vai trò tích cực hơn trong việc đào tạo nguồn nhân lực. Cụ thể là:

- Chủ động phối hợp với nhà trường trong việc tiếp nhận và hướng dẫn sinh viên, coi đây là trách nhiệm xã hội và là cơ hội để tìm kiếm nhân tài;

- Cử người có kinh nghiệm để hướng dẫn sinh viên một cách tận tình, chu đáo, tạo điều kiện để sinh viên được tiếp cận với công việc thực tế, thay vì chỉ làm các công việc đơn giản.

6. Kết luận

Tóm lại, thực tập tốt nghiệp là một giai đoạn thiết yếu, tạo ra cầu nối vững chắc giữa lý thuyết và thực tiễn cho sinh viên kế toán, kiểm toán. Tuy nhiên, chất lượng của kỳ thực tập hiện tại vẫn còn nhiều bất cập, xuất phát từ sự thiếu chủ động của sinh viên, sự lỏng lẻo trong quản lý của nhà trường và thái độ chưa trách nhiệm của một số cơ sở thực tập.

Để chương trình thực tập thực sự phát huy hiệu quả, cần có sự thay đổi đồng bộ và quyết liệt. Nhà trường cần

đổi mới chương trình đào tạo, tăng cường quản lý và đánh giá. Sinh viên phải nâng cao nhận thức, rèn luyện tính chủ động và thái độ chuyên nghiệp. Đồng thời, các cơ sở thực tập cũng cần tích cực hơn trong việc hỗ trợ và hướng dẫn, xem đây là trách nhiệm xã hội và cơ hội để tìm kiếm nhân tài. Chỉ khi tất cả các bên cùng phối hợp chặt chẽ, chương trình thực tập mới trở thành bộ phận vững chắc, trang bị đầy đủ kiến thức và kỹ năng giúp sinh viên tự tin hội nhập vào thị trường lao động./.

Tài liệu tham khảo

1. Castillo, D. E. (2024). *Khuyến khích sinh viên thực tập tích cực làm việc*. Tạp chí Business Mexico, tháng 3/2004, ABI/INFORM Global, trang 7.
2. Hoàng Tụy (2012). *Xin cho tôi nói thẳng*. Nxb Tri thức, Hà Nội.